

Ympäristövaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto ilmastonmuutokseen sopeutumisstrategiasta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto ilmastonmuutokseen sopeutumisstrategiasta (E 47/2021 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Kirsi Mäkinen, maa- ja metsätalousministeriö
- rakennusneuvos Juha-Pekka Majjala, ympäristöministeriö
- erityisasiantuntija Heta-Elena Heiskanen, ympäristöministeriö
- kehityspolitiikan neuvonantaja Saana Ahonen, ulkoministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Suomen ilmastopaneeli
- Energiateollisuus ry
- Fingo ry
- Kaivosteollisuus ry
- Metsäteollisuus ry
- WWF Suomi

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Ilmastonmuutokseen sopeutumisstrategia on osa komission Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa (European Green Deal), joka on keskeinen osa komission vastausta globaalin kestävän kehityksen toimintaohjelman Agenda 2030 sekä Pariisin ilmastopöytäkirjan toteuttamiseksi.

Komission esitys nostaa sopeutumisen merkitystä ilmastonmuutoksen hillinnän rinnalla osana ilmasto- ja ympäristöpolitiikan rakentamista. Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen tai niiden

Valiokunnan lausunto YmVL 17/2021 vp

pysäyttämisen ei enää estä käynnissä olevan muutoksen vaikutuksia. Ihmiset, luonto ja yhteiskunnat ovat alttiita ilmastonmuutoksen vaikutuksille, jotka tulevat jatkumaan vuosikymmeniä, vaikka ponnistelumme päästöjen vähentämiseksi osoittautuisivat tehokkaiksi. Säähän ja ilmastoon liittyvistä ääri-ilmiöistä aiheutuu nykyisellään noin 12 miljardin euron vuosittaiset tappiot Euroopassa ja niiden ennakoitaan kasvavan tulevaisuudessa merkittävästi. Ilmastokestävyyttä on vahvistettava nopeasti ja yleisestä tietoisuudesta ja huolestuneisuudesta on siirryttävä laajaan sopeutumistoimien toimeenpanoon.

Sopeutumishaasteen merkittävyys tekee siitä kaikkien hallintotasojen ja koko yhteiskunnan yhteisen ponnistuksen. Jäsenvaltiot ovat jatkossakin tärkeimpiä yhteistyökumppaneita ja entistä kunnianhimoisemmillä EU-tason toimilla pyritään luomaan edellytyksiä ennakoivalle varautumiselle ilmastonmuutoksen vaikutuksiin kansallisella tasolla. Lisäksi strategian painopisteet ja välineet edistävät julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä sekä tukevat yksityistä sektoria riskien tunnistamisessa ja rahoituksen suuntaamisessa sopeutumista ja häiriönsietokykyä koskeviin toimiin.

Strategian pitkän aikavälin visiossa EU on vuonna 2050 ilmastokestävä yhteiskunta, joka on täysin sopeutunut ilmastonmuutoksen väistämättömiin vaikutuksiin. Niihin varautumiseksi tarvitaan kattavia sopeutumistoimia kaikilla tasoilla kansainvälisestä aina paikallistasolle asti. Strategiassa esitetään kattavalla tavalla toimia, joilla rakennetaan ilmastonmuutoksen vaikutukset kestävä Eurooppaa. Strategian toimien täysimääräinen toimeenpano antaisi nykyistä merkittävästi paremmat mahdollisuudet vastata ilmastonmuutoksen vaikutuksiin jo vuonna 2030.

Strategia jakautuu kolmeen pääosiin. Ensimmäinen osio kuvaa ilmastonmuutoksen vaikutusten realiteetteja uusimman tiedon valossa, minkä johdosta sopeutumistoimien tarve ja kiireellisyys korostuu. Toinen osio kuvaa toimia, joilla sopeutumiskykyä vahvistetaan EU-tasolla ja jäsenmaissa. Nämä toimet on kuvattu suhteessa kolmeen pyrkimykseen 1) sopeutua älykkäämmin parantamalla tietämystä ja epävarmuuden hallintaa, 2) sopeutua systemaattisemmin tukemalla politiikan kehittämistä ja toimeenpanoa järjestelmällisesti kaikilla tasoilla ja aloilla sekä 3) nopeuttaa sopeutumista kautta linjan. Strategian kolmas osio sisältää toimia, joilla EU pyrkii edistämään kansainvälisiä ilmastokestävyysoimia.

Älykkäämpi sopeutuminen: tietämyksen lisääminen ja epävarmuuden hallinta

Ilmastonmuutoksen vaikutuksia ja sopeutumista koskevan tiedon kehittämisestä huolimatta tietopohjassa on edelleen laajoja aukkoja. Muutoksen vaikutukset ulottuvat laaja-alaisuudessaan lähes kaikille sektoreille, mikä heijastuu tarvittavan tiedon määrään. Lisää ja parempaa tietoa tarvitaan muutoksen etenemisestä, sen vaikutuksista luonnolle ja yhteiskunnan eri järjestelmiin ml. talouteen, sekä sopeutumispolitiikkojen ja toimenpiteiden vaikuttavuudesta. Yhä enemmän on myös tarvetta muuntaa saatavilla olevaa tietoa räätälöidyiksi ja käyttäjäystävällisiksi työvälineiksi ja menetelmiksi päätöksenteon ja toiminnan tueksi.

Strategia korostaa tarvetta puskea tiedon rajoja ja vahvistaa päätöksentekoa ja epävarmuuden hallintaa uusimpaan tieteelliseen tietoon perustuen. Tietoaukkoihin vastaamiseksi komissio aikoo valjastaa tiedon tuotantoon ja hyödyntämiseen keskeisiä EU-tason instrumentteja (kuten Horisontti Eurooppa, Digitaalinen Eurooppa, Copernicus-ohjelma, European Marine Observation and

Valiokunnan lausunto YmVL 17/2021 vp

Data Network) entistä vahvemmin, panostaa datan avoimuuteen ja saatavuuteen sekä vahvistaa mallinnuksen ja riskiarvioinnin menetelmien kehitystä.

Strategian sisältämällä toimilla lisätään ja parannetaan erityisesti ilmatoriskien kustannusvaikutuksia koskevan tiedon saatavuutta ja hyödyntämistä riskiarvioinnissa ja päätöksenteossa. Komissio aikoo edistää riski- ja kustannustietojen yhdenmukaista keräämistä ml. vakuutettuja vahinkoja koskevan tiedon osalta hyödyntämällä komission Risk Data Hub –tietokeskusta, sekä julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä tietojen jakamiseksi ja hyödyntämiseksi ja tarvittaessa laajentaa Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen (EIOPA) valtuuksia. Lisäksi komissio tulee kehittämään tiedon julkista saatavuutta tarkastelemalla mahdollisuuksia INSPIRE-direktiivin laajentamiseksi koskemaan ilmatoriskeihin ja vahinkoihin liittyvää tietoa osana 'GreenData4All' aloitetta.

Eurooppalainen Climate-ADAPT ilmastotietoportaali on vakiintunut portaali sopeutumista koskevalle tiedolle ja työkaluille. Komissio aikoo laajentaa portaalia entisestään kehittämällä sen tarjoaman tiedon kattavuutta ja yhteyksiä eri tietojärjestelmiin ja muihin sopeutumistietoa kokoaviin alustoihin sekä kansallisiin sopeutumisfoorumeihin ja -tietojärjestelmiin. Strategian hyväksymisen yhteydessä komissio perusti portaalin yhteyteen uuden, ilmastonmuutoksen terveysvaikutuksia kokoavan tietopalvelun (Climate and Health Observatory).

Systemisempi sopeutuminen: Poliittikan kehittämisen tukeminen kaikilla tasoilla ja aloilla

Ilmastonmuutoksen vaikutusten laaja-alaisuuden vuoksi niihin sopeutumisen on oltava systemistä ja ulotuttava asianmukaisesti eri politiikan aloille niin julkisella kuin yksityisellä sektorilla. Komissio aloitti sopeutumisen valtavirtaistamisen jo edellisessä, vuoden 2013 strategiassa jossa kohteena olivat erityisesti maatalous, infrastruktuuri sekä vakuutukset.

Uusi strategia vahvistaa sopeutumisstrategioiden ja –suunnitelmien kehittämistä edelleen ja suuntaa huomiota entistä vahvemmin niiden täytäntöönpanoon kaikilla hallinnon tasoilla. Komissio pyrkii edistämään alueellista ja rajat ylittävää yhteistyötä eri EU-instrumenttien avulla (makro- ja merialuestrategiat, Interreg-rahoitusohjelma, yhteinen maatalouspolitiikka). Komissio tulee tarkastelemaan yhteisen kalastuspolitiikan raportointiprosessin osana kyseisen politiikan osuutta ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Komissio aikoo myös päivittää yhteistyössä jäsenmaiden kanssa kansallisia sopeutumisstrategioita koskevat ohjeistukset.

Komissio tulee kehittämään sopeutumisen seurannan ja arvioinnin vahvistamiseksi yhdenmukaistettuja arviointimenetelmiä, standardeja ja indikaattoreita. Strategia korostaa politiikkakoherenssin tärkeyttä ja painottaa sen vahvistamiseksi kolmea periaatetta sovellettavaksi kaikessa politiikkavalmistelussa niin EU:ssa kuin jäsenmaissa: riskien huomioon ottaminen sääntelyssä ja rahoituksessa, jotta vältetään luomasta uutta altistumista riskeille; nykyisten riskien vähentäminen vahvistamalla häiriönsietokykyä, ennaltaehkäisyä ja varautumista; sekä jäännösriskien hallinta. Komissio tulee lisäksi varmistamaan, että sopeutumiseen liittyvät kysymykset otetaan asianmukaisesti huomioon EU:n paremman sääntelyn (Better Regulation) ohjeiden ja välineistön kehittämisessä osana Vihreän kehityksen ohjelman toimeenpanoa.

Valiokunnan lausunto YmVL 17/2021 vp

Strategia painottaa lisäksi kolmea monialaista painopistettä: 1) sopeutumisen sisällyttäminen kansalliseen makrotaloutta ja julkista taloutta koskevaan politiikkaan, 2) luontopohjaiset ratkaisut ja 3) paikallistason sopeutumistoimet.

EU:n kansalliset julkisen talouden politiikat kattavat ilmastonmuutokseen ja katastrofiriskeihin liittyviä julkisen talouden riskejä vain vähäisessä määrin. Sopeutumisen sisällyttämiseksi kansalliseen finanssipolitiikkaan strategia esittää useita keinoja yhä kasvavien taloudellisten vaikutusten ja riskien hallinnan parantamiseksi. Komissio aikoo kehittää menetelmiä arvioida ilmatorisikien vaikutuksia julkiseen talouteen. Yhdessä jäsenmaiden kanssa komissio tulee tarkastelemaan mahdollisuuksia ilmastonmuutoksen huomioon ottamisen parantamiseksi kansallisissa raportoinneissa ja finanssipolitiikan kehyksissä. Komissio tulee myös kehittämään katastrofiriskien hallinnan ja paremman jälleenrakentamisen ("build back better") näkökulmien yhteensovittamista eri rahoitusvälineiden kuten EU:n solidaarisuusrahaston kanssa.

Strategia korostaa luontopohjaisten ratkaisujen roolia useiden Vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden saavuttamisessa. Investoinnit monihyötyisiin luontopohjaisiin ratkaisuihin edistävät sopeutumisen lisäksi myös ilmastonmuutoksen hillintää, katastrofiriskien hallintaa, luonnon monimuotoisuutta ja ihmisten terveyttä. Luontopohjaiset ratkaisut ovat keskeisessä roolissa niin veden, merten kuin maaperän terveyden turvaamisessa. Strategia korostaa tarvetta kehittää luontopohjaisten ratkaisujen hyötyjen määrällistä arviointia niiden laajamittaisen käyttöönoton edistämiseksi. Komissio aikoo ehdottaa luontoon perustuvia ratkaisuja hiilen poistumille ja kehittää ratkaisuihin liittyviä taloudellisia näkökohtia. Komissio kannustaa jäsenmaita luontopohjaisten ratkaisujen käyttöönotossa arviointien, ohjeistusten ja toimeenpanovalmiuksien kehittämisellä sekä EU:n rahoitusvälineiden avulla.

Strategia vahvistaa keinoja tukea paikallistason sopeutumistoimia jäsenmaissa. Komissio aikoo tehostaa rahoitustukea paikallistason sopeutumiselle muun muassa Euroopan rakennerahastojen, yhteisen maatalouspolitiikan, Life-ohjelman sekä elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) avulla. Strategia esittää myös uuden teknistä apua tarjoavan sopeutumistukivälineen perustamista EU:n kaupunginjohtajien yleiskokouksen (EU Covenant of Mayors) alaisuuteen.

Strategia nostaa esiin ilmastonmuutoksen vaikutusten epätasa-arvoisen kohdistumisen eri alueille ja kansalaisiin Euroopassa. Erityisen haavoittuvassa asemassa ovat työntekijät ilmastonmuutoksen haitallista vaikutuksista kärsivillä toimialoilla kuten maataloudessa, kalastuksessa ja matkailussa. Eri alueiden ja sosioekonomisten ryhmien epätasainen altistuminen ja haavoittuvuus ilmastonmuutoksen vaikutuksille korostaa vallitsevaa eriarvoisuutta. Reilun ja oikeudenmukaisen sopeutumisen takaamiseksi komissio aikoo edistää työntekijöiden uudelleen kouluttautumista ja osaamisen päivittämistä useiden tukivälineiden avulla. Komissio aikoo lisäksi voimassa olevan työ- ja sosiaalilainsäädännön toimeenpanon varmistamisen rinnalla harkita tarvittaessa uusia aloitteita työntekijöiden suojaamiseksi ilmastonmuutoksen vaikutuksilta.

Nopeutetaan ilmastonmuutokseen sopeutumista kautta linjan

Sopeutumistoimien nopeuttamiseksi strategia korostaa kasvavaan resurssitarpeeseen vastaamisen tärkeyttä ja sopeutumisratkaisujen käyttöönoton vauhdittamista käytännön toiminnan tasolla. Ratkaisujen käyttöönoton vauhdittamiseksi komissio aikoo toteuttaa suunnitellun sopeutumista

Valiokunnan lausunto YmVL 17/2021 vp

koskevan Horisontti Eurooppa -ohjelman mission sekä muut sopeutumiseen kytkeytyvät missiot liittyen maaperän terveyteen, ilmastoneutraaleihin kaupunkeihin ja valtameriin niiden hyväksynnän jälkeen. Strategia sisältää useita keinoja kehittää ratkaisuja ja työvälineitä käytännön sopeutumistoimien ja päätöksenteon tueksi. Näihin lukeutuu sopeutumisen integroiminen Natura 2000 -ohjelman päivitykseen, luonnon monimuotoisuutta tukeviin metsittämisen suuntaviivoihin sekä valmisteilla olevaan EU:n metsästrategiaan. Komissio aikoo myös vahvistaa tukea geenivaroihin liittyvän potentiaalın suojelemiselle sopeutumistarkoituksessa, muun muassa esittämällä siementen tuotantoa ja kauppaa koskevia lainsäädäntöehdotuksia.

Ilmastoriskien vähentämiseksi on kannattavaa investoida ilmastonmuutoksen vaikutukset kestävään infrastruktuuriin. Komissio aikoo edelleen kehittää ilmastokestäviä investointeja koskevia ohjeistuksiaan ja edistää niiden käyttöä myös EU rahoitusta laajemmin. Komissio tulee kehittämään ilmastokestävyuden ja sopeutumisen näkökulmia osana standardoinnin kehitystä ja kannustaa jäsenmaita sisällyttämään kansallisten standardien kehittämisen osaksi kansallisia sopeutumisstrategioita. Komissio tulee laatimaan Euroopan laajuisen ilmastoriskiarvioinnin ja kiinnittämään arvioinnissa erityistä huomiota ilmastonmuutoksen terveysvaikutuksiin, ekosysteemien haavoittuvuuteen, kriittiseen infrastruktuuriin sekä Euroopan laajuisiin energiaverkkoihin (TEN-E) ja Euroopan laajuisiin liikenneverkkoihin (TEN-T). Osana yhdyskuntajätevesidirektiivin uudistusta komissio aikoo tarkastella kaupunkien hulevesiin liittyvien riskien hallinnan parantamista.

Sopeutumistoimien hitauden ja yhä lisääntyvien mm. sään ääri-ilmiöiden vaikutusten vuoksi ilmastonsuojeluvajeen eli ilmastoon liittyvien vakuuttamattomien taloudellisten vahinkojen ja menetysten osuus on kasvussa. Nykyisellään ilmastoon liittyvistä taloudellisista vahingoista vain 35% on katettu vakuutuksilla Euroopassa ja joissain Euroopan osissa vakuutusten levinneisyys ja kattavuus on huomattavasti heikompaa. Komissio esittää useita keinoja vakuutus- ja rahoitusvälineiden käytön lisäämiseksi sopeutumisen ja riskienhallinnan tukena. Strategian esittämät toimet on tarkoitus toteuttaa osana uudistettua kestävä rahoituksen strategiaa.

Ilmastokestävyuden saavuttamisessa on olennaisen tärkeää varmistaa makean veden saatavuus ja kestävyys. Ilmastonmuutos uhkaa veden saatavuutta ja laatua, ja poikkeuksellisilla vesiololoilla on vaikutuksia yhteistöihin ja infrastruktuuriin. Komissio aikoo edistää vesitehokkuutta ja vedenkäytön vähentämistä kuivuuden hallintasuunnitelmien laajemmalla käytöllä, maaperän vedenpidätyskykyä lisäävillä toimilla, veden turvallisella uudelleenkäytöllä sekä nostamalla tuotteiden vedensäästöä koskevia vaatimuksia. Lisäksi komissio tulee edistämään juomaveden laadun ja saatavuuden turvaamista osana vesihuollon riskianalyysojen kehittämistä.

Edistetään kansainvälisiä ilmastokestävyystoimia

Strategia korostaa EU:n tavoitetason nostamista ilmastonmuutokseen sopeutumisen alalla vastaamaan EU:n globaalia johtoasemaa ilmastonmuutoksen hillinnän alalla. Strategia nostaa esiin sopeutumisen merkityksen poikkileikkaavana osana EU:n ja jäsenmaiden ulkoisia suhteita ja kansainvälisiä toimia kytkeytyen kehityspolitiikkaan, siirtolaisuuskysymyksiin, kauppaan, maatalouteen ja turvallisuuteen. Strategian sisältämät toimet keskittyvät 1) tuen lisäämiseen kansainväliselle ilmastokestävyydelle ja valmiuksien kehittämiseksi, 2) kansainvälisen ilmastorahoituksen lisäämiseen ilmastokestävyuden vahvistamiseksi ja sen yhä vahvempaan kohdentamiseen sopeu-

Valiokunnan lausunto YmVL 17/2021 vp

tumistyöhön sekä 3) maailmanlaajuisen ilmastotyön sitoumusten toimeenpanon ja tiedonvaihdon lujittaminen.

Kansainvälisen ilmastokestävyyden tuen ja valmiuksien kehittämisessä strategia nostaa keskiöön hallinnollisten valmiuksien kehittämisen, altistumisen ja haavoittuvuuksien arvioinnin, tietojenkeruun ja analyysien parantamisen, sopeutumissuunnitelmien laatimisen kansallisten prioriteettien ja haavoittuvuuksien mukaisesti sekä ilmastokestävien rakenneuudistusten ja luontopohjaisten ratkaisujen edistämisen. EU aikoo vahvistaa tukeaan kansallisesti määritettyjen panosten (Nationally Determined Contributions, NDC) sekä kansallisten sopeutumissuunnitelmien kehittämiselle ja toimeenpanolle kumppanimaissaan ja laajentaa kumppanimaidensa paikallisviranomaisille tarjottavaa tukea ja alueellisia ohjelmia. EU aikoo lisäksi valtavirtaistaa konfliktisensitiivisen, ennakoivan ja ennaltaehkäisevän ilmastokestävyyden osaksi EU:n ulkoisen toiminnan toimintalinjoja ja välineitä.

Strategia tunnistaa maailmanlaajuisesti vallitsevan merkittävän rahoitusvajeen sopeutumisen alalla. Komissio pyrkii lisäämään resursseja ja mobilisoimaan laajempaa rahoitusta sopeutumiseen mm. EU:n ulkoisen toiminnan välineillä ja yksityisen sektorin investointeja kannustamalla. EU aikoo antaa kohdennettua tukea kumppanimaille, jotta olemassa olevia ja uusia rahoituslähteitä saataisiin paremmin mobilisoitua ilmastonmuutokseen sopeutumiseen erityisesti kaikkein haavoittuvammassa asemassa olevilla alueilla ja yhteistöissä. Lisäksi EU pyrkii edistämään kaikkien nykyisten ja uusien EU:n rahoitustuella toteutettavien investointien ilmastokestävyyden varmistamista.

Sopeutumisen painoarvoa kansainvälisellä tasolla on tarve lujittaa entisestään. EU aikoo syventää poliittista sitoutumista ilmastonmuutokseen sopeutumiseen kansainvälisten ja alueellisten kumppanien ja kumppanimaiden kanssa. Strategia vuoropuhelun merkitystä ratkaisujen jakamisessa ja EU:n halukkuutta oppia muilta.

Ilmastonmuutoksen kerrannais- ja heijastevaikutukset voivat ulottua kaikkialle maailmaan ja paikallisilla häiriöillä voi olla kauaskantoisia vaikutuksia huomattavasti laajemmin. EU aikoo tiivistää sopeutumisalan yhteistyötä ja vuoropuhelua esim. kauppasopimustensa puitteissa tarttuakseen näihin yhteisiin haasteisiin koskien vuorovaikutuksessa olevia yhteiskuntia (mm. muutto- liikkeitä ja konfliktit), ekosysteemejä (vesistöalueet, valtameret ja polaarialueet) ja talouksia (mm. globaalit arvoketjut ja kauppareitit).

Valtioneuvoston kanta

Ilmastonmuutokseen sopeutumisstrategia on osa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa, joka tähtää ilmastoneutraaliin talouteen ja kestäväan kasvuun EU:ssa. Strategia on linjassa kestävä kehityksen agendan ja Pariisin ilmastopimuksen kanssa. Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti komission tiedonantoon EU:n sopeutumisstrategiasta.

Valtioneuvosto korostaa, että kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistoimista huolimatta ilmastomuutos vaikuttaa jo nyt sekä jatkossa EU:n ympäristöön, kansalaisiin ja talouteen mukaan lukien työelämään. Lämpötilojen muutos pohjoisilla leveysasteilla on 2—3 kertaa globaaleja keskiarvoja voimakkaampaa ja kiihtyvän muutoksen vaikutukset korostuvat etenkin arktisessa ym-

Valiokunnan lausunto YmVL 17/2021 vp

päristössä. Vaikutukset välittyvät usein veden kiertokulussa tapahtuvien muutosten ja häiriöiden sekä muiden sään ääri-ilmiöiden kautta, sisältäen sekä äkillisiä että hitaammin kehittyviä ilmiöitä. Vesiolosuhteiden ennakoitun äärevöitymisen myötä vesitalouden hallinta maa- ja metsätaloudessa, rakennetussa ympäristössä sekä maankäytön ja infrastruktuurin suunnittelussa korostuvat entisestään. Terveysturvallisuudessa ja sosiaalialalla sekä pelastustoimissa ilmastoriskit merkitsevät sään ääri-ilmiöihin kuten helleaaltoihin, sekä talviaikaisen pimeyden ja liukkauden lisääntymiseen varautumista.

Valtioneuvosto korostaa lisäksi, että ilmastonmuutoksen hillintätoimien tehostaminen on jatkosakin olennainen osa ilmastonmuutoksesta aiheutuvien riskien ja taloudellisten menetysten hallintaa. On keskeistä pyrkiä ehkäisemään ilmastonmuutoksen pahimmat vaikutukset ja samalla varautua niihin, joita ei enää voida ehkäistä. Joillakin toimialoilla kuten maa- ja metsätaloudessa, ennakoiva ilmastoriskien hallinta on myös edellytys pitkän aikavälin hillintätoimien onnistumiseksi.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä toteuttaa jatkuvia ja entistä kunnianhimoisempia toimia ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi, muun muassa lisäämällä ilmastokestävyttä, kehittämällä häiriön-sietokykyä sekä lisäämällä ennaltaehkäisyä ja varautumista eri sektoreilla ja hallinnon tasoilla. Valtioneuvosto tukee strategian kaikkia neljää tavoitetta: älykkäämpää, systemisempää ja nopeampaa sopeutumista kautta linjan sekä kansainvälisten ilmastokestävyystoimien edistämistä. Valtioneuvosto tukee yleisesti myös strategiassa esitettyjä priorisoituja toimenpiteitä. Strategiasa esitetyt näkökulmat ja toimenpiteet ovat samansuuntaisia Suomen kansallisten sopeutumistoimien kanssa ja tukevat Kansallisen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelman toimeenpanossa esiin tulleita näkökohtia.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä edistää strategian toimeenpanoa laajassa yhteistyössä jäsenmaiden ja muiden keskeisten toimijoiden, kuten eri työmarkkinajärjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa. Valtioneuvosto pitää tarpeellisena selkiinnyttää strategian toimeenpanossa komission ja jäsenmaiden rooleja. Toimeenpanossa tulee ottaa huomioon jäsenmaiden kansallisesti järjestäytyneet tapa suunnitella ja toteuttaa ilmastonmuutokseen sopeutumistoimia. Strategian toimeenpanon seurannan vaatimukset on pidettävä yleispiirteisenä ja sisällöltään rajallisina. Tällä varmistetaan seurantaan varten tarvittavien resurssivaatimusten pysyminen kansallisesti toteuttamiskelpoisena ja kustannustehokkaana sekä asian kannalta tarkoituksenmukaisina.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että strategiaa käsitellään laaja-alaisuutensa vuoksi neuvoston eri kokoonpanoissa ja työryhmissä.

Älykkäämpi sopeutuminen: tietämyksen lisääminen ja epävarmuuden hallinta

Valtioneuvosto pitää tärkeänä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ja ilmastokestävyyyteen liittyvien tietoaukkojen täydentämistä. On hyvä, että sopeutumista edistävää tietoa ja ratkaisuja kehitetään ja niihin liittyvää tietämystä parannetaan hyödyntämällä laaja-alaisesti eri EU instrumentteja (Horisontti Eurooppa, Digitaalinen Eurooppa, Copernicus-ohjelma sekä EMODnet) ja niiden tuottamaa avointa dataa. Mallintamisen ja riskien arvioinnin ja hallinnan välineiden kehittämisen tulee pohjautua uusimpaan tieteelliseen tietoon.

Valiokunnan lausunto YmVL 17/2021 vp

Valtioneuvosto korostaa parhaan käytettävissä olevan tieteellisen ja tutkitun tiedon hyödyntämistä ja vuoropuhelua hallinnon, tutkimussektorin sekä muiden toimijoiden kuten työntekijöiden, maa- ja metsätalouden harjoittajien, sekä elinkeinoelämän kanssa sopeutumista koskevien politiikan ja toimenpiteiden valmistelussa. Valtioneuvosto pitää tärkeänä ilmatoriskejä ja menetyksiä koskevan tiedon ja sen saatavuuden kehittämistä. Kustannustehokkaiden sopeutumistoimien suuntaamiseksi oikein tarvitaan nykyistä parempaa tietoa ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ja sopeutumistoiimiin liittyvistä taloudellisista vaikutuksista.

Valtioneuvosto pitää hyvänä maiden välisen tiedonvaihdon edistämistä, mukaan lukien kokemusten ja hyvien käytäntöjen levittämistä, ja tukee eurooppalaisen ilmastotietoportaalin (Climate-ADAPT) edelleen kehittämistä. Valtioneuvosto kannattaa yhteistyön kehittämistä jäsenmaiden sopeutumisfoorumien kanssa sekä tietojärjestelmien yhteentoimivuuden edistämistä.

Systemisempi sopeutuminen: politiikan kehittämisen tuki kaikilla tasoilla ja aloilla

Valtioneuvosto pitää tärkeänä sitä, että ilmastonmuutokseen sopeutuminen otetaan kattavasti ja johdonmukaisesti osaksi eri sektoripolitiikkoja. Ilmastonmuutokseen sopeutumisessa on keskeistä valtavirtaistaa ja sisällyttää sopeutumista koskeva näkökulma osaksi tavanomaista suunnittelua ja päätöksentekoa.

Valtioneuvosto pitää hyvänä sitä, että strategiassa tunnistetaan sopeutumistoimien kansallinen ja paikallinen luonne ja että strategia tukee jäsenvaltioiden, alueiden ja eri toimijoiden valmiuksia hallita ilmastonmuutoksen vaikutuksia ja riskejä. Sopeutumista koskeva päätöksenteko tulee jatkossakin tehdä kansallisista lähtökohdista käsin ja siinä tulee ottaa huomioon ilmastossa olevat suuret alueelliset erot Euroopassa ja huomioida kansalliset erityispiirteet. Suomessa esimerkiksi makean veden saatavuus ja käyttö ei ole verrattavissa Etelä-Euroopan jäsenmaihin, ja maankäytön ja rakentamisen sääntelyssä tulee ottaa huomioon pohjoisten olosuhteidemme erityispiirteet. Ilmastonmuutoksen myötä kasvavan sadannan ja talviaikaisten valumien johdosta lisääntyvät myös vesiensuojelun haasteet. Sopeutumistoimien suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota erityisesti haavoittuviin sektoreihin, kuten veden kierron muutoksille ja lisääntyvien sään ääri-ilmiöiden vaikutuksille alttiit elinkeinot sekä erilaisiin haavoittuviin ryhmiin, kuten arktisen alueen toimijat ml. alkuperäiskansa saamelaiset.

Valtioneuvosto pitää sopeutumistoimien seuranta ja raportointia tärkeänä sopeutumisen suunnittelun ja toimeenpanon kannalta ja toteaa, että strategiassa esitetty sopeutumisen seuranta koskevien harmonisoitujen indikaattorien kehittäminen on ilmastonmuutoksen vaikutusten ja sopeutumistoimien eriäväisyyden johdosta huomattavan haastavaa. Valtioneuvosto korostaa, että EU-tason toimien seurannan ja arvioinnin menetelmien ja indikaattorien kehittämiseksi tulee olla kustannustehokkaita, luoda selkeää lisäarvoa olemassa oleviin seurantoihin eikä lisätä kohtuuttomasti jäsenmaiden hallinnollista taakkaa. EU-tason indikaattoreita kehitettäessä tulee tehdä tiivistä yhteistyötä jäsenmaiden kanssa ja ottaa huomioon kansalliset kokemukset sopeutumisen indikaattoreiden kehittämisestä ja käytöstä.

Valtioneuvosto tukee strategiassa esitettyjä keinoja, joilla EU pyrkii tukemaan kansallisten ja paikallisten sopeutumistoimien toimeenpanoa. Valtioneuvosto pitää tärkeänä komission esittämiä toimia luontopohjaisten ratkaisujen edistämiseksi, kuten rahoitusta ja ohjeistusta. Suomessa on

Valiokunnan lausunto YmVL 17/2021 vp

hyvät edellytykset lisätä luontopohjaisten ratkaisujen hyödyntämistä muun muassa maankäytön suunnittelussa, hulevesien hallinnassa ja kaupunkiseutujen kehittämisessä. Luontopohjaisilla ratkaisuihin voidaan samanaikaisesti edistää useita tavoitteita, kuten ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista, vesien hyvän tilan saavuttamista, luonnon monimuotoisuutta sekä terveyttä ja hyvinvointia. Valtioneuvosto korostaa, että niiden hyödyntämisessä tulee huomioida luontopohjaisten ratkaisujen yhteensovitus teknisten ratkaisujen kanssa sekä niiden toimivuus muuttuvassa ilmastossa. Valtioneuvosto toteaa, että kansallisissa olosuhteissamme ilmastonmuutoksen myötä lisääntyvän sadannan aiheuttamat märkyysjaksot haastavat maaperän toimivuutta ja siten luontopohjaisten ratkaisujen hyödyntämistä maa- ja metsätaloudessa. Kosteikot ja luonnontilaiset alueet auttavat veden kiertokulun säätelyssä, mutta myös maankuivatus ja kastelu ovat toimenpiteitä, joihin on tulevaisuudessa kiinnitettävä huomiota osana vesienhallinnan kokonaisuutena maa- ja metsätalouden edellytysten turvaamiseksi.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä edistää ilmastokestävyyden arviointiin liittyvää välineistöä. Toistaiseksi ei ole olemassa riittävän luotettavia välineitä ilmastonmuutoksen taloudellisten arvioiden laadintaan, eikä siksi esim. talousarvioihin voida nykyisellään tehdä kattavia kokonaistaloudellisia tai julkistaloudellisia vaikutusarvioita. Suomessa on parhaillaan käynnissä valtioneuvoston tutkimus- ja selvityshanke (VN TEAS KUITTI), jossa arvioidaan ilmastonmuutoksen vaikutusten Suomelle aiheuttamia välittömiä ja välillisiä kustannuksia lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Kaikkiaan kattavan arviointikehikon luominen on iso työ ja se on vasta alussa. Valtioneuvosto yhtyy komission näkemykseen siitä, että ottaen huomioon mahdolliset ilmastonmuutoksen vaikutukset julkisen talouden vakauteen, on myös tarpeen hallita riskejä, joita julkisen velan kestävyteen kohdistuu pitkällä aikavälillä.

Sopeutumisen nopeuttaminen kautta linjan

Valtioneuvosto kannattaa sopeutumisratkaisujen käyttöönoton vauhdittamista ja tieteellisen tutkimuksen perusteella syntyvän tiedon laajaa ja vapaata hyödyntämistä ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Sopeutumisratkaisujen kehittämisessä tulisi panostaa avoimen datan käytettävyyteen sekä monitieteellisten ja perinteisestä ajattelusta poikkeavien kokeilujen tai vasta kehitteillä olevien ideoiden aikaansaamiseen ja rahoittamiseen.

Ilmastoriskien hallinnan sekä ilmastokestävyyden parantaminen on tarpeen erityisesti riskeille alttiilla aloilla. Valtioneuvosto pitää hyvänä, että strategia huomioi infrastruktuurin ilmastokestävyyden keskeisen roolin ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. EU:n tuki-instrumenttien (mm. perusparannusaalto, Renovation Wave) käyttöä strategian toimeenpanon ja tavoitteiden tukemisessa pidetään hyvänä, erityisesti niiden kohdentuessa jäsenmaiden olemassa olevan rakennuskannan sopeutumisvalmiuksien edistämiseksi. Lisäksi valtioneuvosto katsoo, että yhdyskuntajätevesidirektiivin tarkistaminen erityisesti hulevesien ja viemärylivuotojen hallinnan parantamiseksi on tarpeen vesien hyvän tilan kannalta.

Valtioneuvosto pitää keskeisenä tiivistää ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja katastrofiriskien hallinnan välistä koordinoitua sekä hyviksi havaittujen käytäntöjen laajempaa hyödyntämistä niin kansallisella kuin EU:n tasolla. Esimerkiksi EU:n pelastuspalvelumekanismien avunantojärjestelmien ja kansainvälisellä tasolla katastrofiriskien vähentämistä koskevan Sendain kehyksen

Valiokunnan lausunto YmVL 17/2021 vp

puitteissa laadittujen käytäntöjen, standardien, suunnitelmien, ohjeiden, tavoitteiden, resurssien ja tietämyksen laajempaa hyödyntämistä tulee edistää.

Valtioneuvosto kannattaa komission ehdotusta, että ilmastoriskien hallinnassa ja sopeutumisessa hyödynnetään paremmin kasvigeenivaroja ja kasvien geneettistä monimuotoisuutta. Valtioneuvosto toteaa, että metsäpuiden geenivarojen suojelulla ja kestäväällä käytöllä on tärkeä rooli metsien sopeutumisessa ilmastonmuutokseen. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että osana sopeutumisesta hyödynnetään jalostetun, geneettisesti monimuotoisen metsänviljelyaineiston mahdollisuudet osana kehittyviä metsänhoidon menetelmiä.

Valtioneuvosto kannattaa vesivarojen kestävästä käyttöä, kokonaisvaltaista vesien hallintaa sekä ilmastonmuutokseen liittyvien riskien huomioon ottamista ja niihin varautumista vesihuollossa ja vesivarojen hallinnassa. Valtioneuvosto korostaa, että jäsenmaiden vesivarojen ominaispiirteet sekä erot jäsenmaiden vesivarojen riittävydessä suhteessa käyttöön on otettava huomioon asettaessa toimenpiteitä makean veden saatavuuden, laadun ja kestävästä käytön turvaamiseksi. Suomen runsaat ja monipuoliset vesivarat helpottavat sopeutumista muuttuviin vesioloihin sekä vedenkäyttö- ja hyödyntämismahdollisuuksiin.

Valtioneuvosto pyrkii omalta osaltaan edistämään vesivastuullisuutta ja vesivarojen kestävästä käyttöä myös ylikansallisesti. Suomella on kaikkien naapurivaltioiden kanssa vesivarojen käytön ja hoidon laajasti kattavat rajavesistö sopimukset, jotka turvaavat rajavesistöjen kestävästä käytön. Lisäksi valtioneuvosto toimii aktiivisesti UNECE:n rajavesistö sopimuksen toimeenpanossa muun muassa edistämällä vesivarojen tasapuolista kohdentamista ja käyttöä ottaen huomioon myös ympäristönäkökulmat.

Kansainvälisten ilmastokestävyystoimien edistäminen

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että EU edistää ilmastokestävyyttä myös globaalilla tasolla. Kansainvälisiä ilmastokestävyystoimia tulee tehdä YK:n kestävästä kehityksen ja kansainvälisten ilmastopöytäkirjojen, sekä kansallisen tason suunnitelmien ja politiikan viitekehyksessä. Valtioneuvosto pitää tärkeänä EU:n kansainvälisten ilmastokestävyystoimien suuntaamista ilmastonmuutoksen vaikutuksille kaikista alttiimmille alueille, kuten vähiten kehittyville maille (LDCt), pienille kehittyville saarivaltioille (SIDS) sekä Afrikkaan.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että EU pitää asemansa maailman suurimpana ilmastorahoittajana, mitä tulee sekä ilmastonmuutoksen hillintään että siihen sopeutumiseen, ja tavoittelee tasapainoista suhdetta hillintä- ja sopeutumisrahoituksen välillä. EU:n tulee varmistaa, että suurin osa sen sopeutumisrahoituksesta kohdistetaan ilmastonmuutoksen vaikutuksille kaikkein haavoittuvimmille alueille, kuten LDCt, SIDSit ja Afrikka, ja edistää näiden alueiden helpompaa pääsyä kansainvälisen ilmastorahoituksen kuten Vihreän ilmastorahaston (GCF) ja Sopeutumisrahasto (AF) piiriin. Euroopan unionin tulee oman ilmastokestävyysteen liittyvän kehitysrahoituksensa lisäksi tukea jäsenmaiden toimia kehitysrahoituksen suuntaamisessa ilmastokestävyuden parantamiseen. Lisäksi valtioneuvosto katsoo, että EU:n tulee aktiivisesti tukea yksityisen sektorin rahoitusta ilmastokestävyuden parantamiseksi, ja etsiä uusia keinoja tuoda yksityistä sektoria mukaan sopeutumistoimiin.

Valiokunnan lausunto YmVL 17/2021 vp

Valtioneuvosto katsoo, että EU:n tulee vauhdittaa ilmastonmuutoksen vaikutuksia, ilmatoriskejä ja ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevan tiedon kehittymistä ja tiedonvaihtoa kansainvälisesti, erityisesti niillä alueilla, joilla EU:lla on vahvaa kokemusta ja näyttöä käytännön sopeutumistoimien tuloksellisuudesta ja vaikuttavuudesta. EU:n kokemus ilmatoriskien integroimisesta päätöksentekoon on yksi näistä. Kokemusta ja oppeja yksityissektorin osallistumisesta sopeutumistoimiin tulisi myös kerätä ja tuoda esiin kansainvälisesti, jotta hyviä käytäntöjä voidaan replikoida ja skaalata. Valtioneuvosto yhtyy komission näkemykseen siitä, että ilmastonmuutoksen heijastevaikutukset ovat moninaisia ja voivat ulottua kaikkialle maailmaan.

Strategian pohjalta annettaviin yksittäisiin aloitteisiin ja lainsäädäntöehdotuksiin otetaan tarkemmin kantaa aloitteiden ja lainsäädäntöehdotusten käsittelyn yhteydessä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

EU:n strategia ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi on osa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa (European Green Deal), jonka tavoitteena on ilmastoneutraaliin ja kestäväan kasvuun perustuva talous. Strategiassa ehdotetaan toimia ja tapoja, joilla edistetään siirtymistä suunnittelusta käytännön toimiin sekä tapoja toimenpiteiden rahoittamiseksi. Strategian tavoitteena on parantaa tietopohjaa ilmastonmuutoksen vaikutuksista ja siihen sopeutumisesta, parantaa sopeutumisen johdonmukaista huomioon ottamista kaikilla politiikkasektoreilla, nopeuttaa sopeutusratkaisujen käyttöönottoa sekä edistää sopeutumistoimia osana kehityspolitiikkaa. Strategia linjaa tavoitteita yleisellä tasolla, ja sen pohjalta annettaviin lainsäädäntöehdotuksiin ja yksittäisiin aloitteisiin otetaan kantaa erikseen myöhemmin.

Ympäristövaliokunta yhtyen valtioneuvoston kantaan pitää strategiaa tärkeänä ilmastokestävyyden lisäämiseksi ja häiriöiden sietokyvyn kehittämiseksi kaikilla sektoreilla. Sopeutumistoimenpiteillä voidaan vähentää ilmastonmuutoksesta aiheutuvia haitallisia vaikutuksia ja kustannuksia, kun ne tehdään riittävän aikaisessa vaiheessa. Valiokunta korostaa politiikkajohdonmukaisuutta ja sitä, että strategia on linjassa kestäväan kehityksen agendan ja Pariisin ilmastopöytäkirjan kanssa. Strategian laaja-alaisuuden johdosta on perusteltua, että sitä käsitellään neuvoston eri kokoonpanoissa ja työryhmissä. Valiokunta pitää valtioneuvoston tavoin tärkeänä systemaattisen muutoksen näkökulmaa eli sitä, että ilmastonmuutokseen sopeutuminen otetaan kattavasti ja johdonmukaisesti osaksi eri sektoripolitiikkoja.

Valtioneuvosto arvioi, että strategian näkökulmat ja toimenpiteet ovat samansuuntaisia Suomen kansallisten sopeutumistoimien kanssa ja tukevat kansallisen ilmastonmuutokseen sopeutussuunnitelman toimeenpanossa esiin tulleita näkökohtia. Valiokunta korostaa, että sopeutumista koskeva suunnittelu ja päätöksenteko on jatkossakin luontevaa kansallisista lähtökohdista suurien ilmastollisten erojen vuoksi. Suomen lainsäädännössä on osin jo otettu tässä tarkoitettuja näkökohtia huomioon, ja parhaillaan valmistelua tehdään eräiden suurten lainsäädäntöhankkeiden, kuten maankäyttö- ja rakennuslain ja luonnonsuojelulain, kokonaisuudistusten osana.

Erityisesti vesienhallinta on yksi tärkeistä osa-alueista, joiden suunnittelussa on otettava aikaisemmasta poikkeavalla tavalla huomioon ilmastonmuutoksen vaikutukset. Säännöstelltyjä vesistöjä koskevassa lainsäädännössä on jatkossa otettava huomioon uudella tavalla myös ilmaston-

Valiokunnan lausunto YmVL 17/2021 vp

muutoksen takia muuttuvat sääolosuhteet. Tulvariskien hallintaa koskevassa lainsäädännössä sopeutumisen näkökulma otetaan jo huomioon. Maankäyttöä ja rakentamista koskevan lainsäädännön uudistamistyössä tavoitteena on, että kaavoituksessa ja rakentamisessa varaudutaan lisääntyviin sään ääri-ilmiöihin ja muihin ilmastomuutoksen aiheuttamiin muutoksiin ja riskeihin sekä varmistetaan ekologisten yhteyksien säilyminen. Uusi rakentaminen on sijoitettava tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta on muutoin varmistettava. Tarkoituksena on ehkäistä hulevesistä ympäristölle ja kiinteistölle aiheutuvia haittoja ja vahinkoja ottaen huomioon myös ilmaston muuttuminen pitkällä aikavälillä.

Valiokunta pitää tärkeänä myös strategiassa korostettujen luontopohjaisten ratkaisujen merkitystä sopeutumisen toimeenpanossa. Luontopohjaisia ratkaisuja voidaan hyödyntää muun muassa maankäytön suunnittelussa, hulevesien hallinnassa ja kaupunkiseutujen kehittämisessä edistämällä samanaikaisesti ilmastomuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista, luonnon monimuotoisuutta, vesien hyvän tilan saavuttamista ja virkistysarvoja. Rakennetun ympäristön lisäksi on pohdittava tarvittavia sopeutumisen edistämiskeinoja maa- ja metsätaloudessa sekä luonnonsuojelualueiden muodostaman verkoston näkökulmasta. Tärkeää on myös huolehtia metsien uudistamisesta ja kasvukunnosta sekä maatalouden sopeutumistoimista.

Strategian mukaan tällä hetkellä vain noin 35 % ilmastoon liittyvistä taloudellisista vahingoista on katettu vakuutuksilla. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että strategian tavoitteena on tukea myös yksityistä sektoria riskien tunnistamisessa ja investointien suuntaamisessa sopeutumista ja häiriönsietokykyä koskeviin toimiin. Myös tutkimus- ja rahoituspanoksia tulee suunnata riskien tunnistamiseen ja tämän tutkimus- ja kehittämistyön vaatimaan rahoitukseen. Valiokunta korostaa myös yhteistyön laajuutta; sopeutumista toteutetaan yhdessä ilmastomuutoksen hillinnän kanssa ja laajasti eri toimijoiden, kuten alueiden ja kuntien, kanssa.

Valiokunta toteaa, että ilmastomuutoksen vaikutukset ja tarvittavat sopeutumistoimet ovat eri jäsenmaissa erilaisia suurien ilmastollisten erojen ja muiden kansallisten erityispiirteiden johdosta. Koska strategia on EU:n yhteinen, tulisi ehdotettujen indikaattoreiden olla harmonisoituja, jotta sopeutumisen onnistumista voitaisiin vertailla maiden kesken. Yhteisen vertailupohjan osalta on silti otettava huomioon, että muuttuvassa maailmassa vertailukohtien pitää myös olla joustavia ja esimerkiksi tietyt raja-arvot sopeutumistoimien onnistumisille voivat riippua paikallisista olosuhteista.

Kansainvälisten ilmastotoimien osalta sopeutumisstrategia painottaa hyvin globaalia keskinäisriippuvuutta, ilmastomuutoksen kauaskantoisia kerrannais- ja heijastevaikutuksia sekä EU:n globaalia vastuuta ilmastomuutoksen vaikutuksista. Osana sopeutumista tulisi varautua myös ilmastomuutoksen takia vaikeuksiin joutuvien ihmisten maahanmuuttopaineiden haasteisiin niin EU:n yhteisin kuin myös kansallisin toimin. Sopeutumisstrategia tunnistaa myös vallitsevan huomattavan rahoitusvajeen ilmastomuutokseen sopeutumiseen. Strategian mukaan komissio pyrkii lisäämään resursseja ja mobilisoimaan laajempaa rahoitusta muun muassa EU:n ulkoisen toiminnan välineillä ja yksityisen sektorin investointeja kannustamalla. Valiokunta tukee strategian lähtökohtaa kansainvälisen ilmastorahoituksen oikeudenmukaisesta ja vaikuttavasta kohdentamisesta aikaisempaa paremmin sellaisiin maihin ja yhteisöihin, joiden sopeutumispotentiaali on muita heikompi. Tukea sopeutumistoimiin tulisi ohjata erityisesti niille, jotka ovat kaikkein heikoimmassa asemassa, kuten naisille, lapsille, vanhuksille, vammaisille, alkuperäiskansoille ja et-

Valiokunnan lausunto YmVL 17/2021 vp

nisille vähemmistöille. Ilmastorahoituksen tulisi kansainvälisten ilmastositimusten mukaisesti olla uutta ja lisäästä suhteessa köyhyyden poistamiseen tarkoitettuihin kehitysyhteistyövaroihin.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Ympäristövaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 17.6.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juha Sipilä kesk
varapuheenjohtaja Tiina Elo vihr
jäsen Petri Huru ps
jäsen Emma Kari vihr
jäsen Mai Kivelä vas
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Kai Mykkänen kok
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Mauri Peltokangas ps
jäsen Saara-Sofia Sirén kok
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Ari Torniainen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos

Valiokunnan lausunto YmVL 17/2021 vp
Eriävä mielipide

ERIÄVÄ MIELIPIIDE

Perustelut

Kyse on komission tiedonannosta liittyen uuteen sopeutumisstrategiaan sekä siinä strategiassa esitettyihin linjauksiin.

Isossa kuvassa Perussuomalaisten valiokuntaryhmä pitää esitystä toteutuessaan sekä erittäin huonona että haitallisena Suomelle koska ilmastopolitiikan kiristykset tulevat jatkossa koskemaan useita eri politiikan sektoreita. Samaten valiokuntaryhmämme pitää huolestuttavana sitä, että komissio näkee tiedonannossaan turvemaat lähinnä suojeltavina tai ennallistettavina kohteina, eikä siis aktiivikäytössä. Näemme niin ikään, että jatkossa Suomen tulisi kannassaan ja vaikuttamisesseen turvata kestävä metsätalouden jatkaminen myös turvepohjaisissa metsissä. Suomen tulee suhtautua näin ollen kriittisesti myös tiedonannossa spekuloituun hiilisertifikaattiin, jotta se ei johda liaksi hiilidioksidin säilömiseen metsissä sekä ilmastomyönteisen puunjalostuksen vaikeuttamiseen.

Toisaalta näemme valiokuntaryhmänä, että yleisesti ottaen sopeutumisstrategian ei pidä antaa jäsenvaltioille ohjeistusta käytännön metsätalouteen, ei turvemaille eikä ns. tavanomaisiin talousmetsiin. Suomen tulee jatkossa painottaa ansiokkaasti, että sopeutumisessa hyödynnetään jalostetun, geneettisesti monimuotoisen metsänviljelyaineiston mahdollisuudet osana kehittyviä metsänhoidon menetelmiä. On myönteistä, että Suomi korostaa sopeutumisasioissa vuoropuhelua mm. metsätalouden harjoittajien ja muun elinkeinoelämän kanssa. Näin toimimalla pystymme turvaamaan puunsaannin metsistämme ilman häiriöitä sekä teollisuuden että kansantaloutemme parhaaksi.

Lisäksi näemme edelleen ryhmänä, että metsäasiat tulee säilyttää jatkossakin kansallisen päätöksenteon piirissä, eikä päästää päätöksentekoa sektorilla esimerkiksi komission hallintaan. Nyt tätä seikkaa ei ole tuotu riittävän selkeästi, eikä riittävän voimallisesti mietinnössä esiin.

Lopuksi metsäteollisuutemme asiat ovat liian isoja asioita päättää forumeilla, jossa niihin ei ole riittävää kompetenssia, eli osaamista.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 17.6.2021

Mauri Peltokangas ps
Petri Huru ps